

Araştırma Makalesi

SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE VE STRES DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

EXAMINATION OF DEPRESSION, ANXIETY AND STRESS LEVELS OF SPORTS SCIENCES STUDENTS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

Gönderilen Tarih: 15/01/2024
Kabul Edilen Tarih: 11/08/2024

Berzan ŞİMŞEK

Batman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Batman, Türkiye

Orcid: 0000-0003-2264-538X

Öner SOYKAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yozgat Türkiye

Orcid: 0000-0002-6967-2281

Alpaslan KARTAL

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yozgat Türkiye

Orcid: 0000-0003-1567-6276

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

ÖZ

Bu çalışmanın amacı spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın evrenini ve örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Bozok Üniversitesi'nde öğrenim gören 234 spor bilimleri öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler "kişisel bilgi formu" ile elde edilmiştir. Spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini belirlemeye yönelik bilgiler "Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği" ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler IBM SPSS Statistic 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik özelliklere ilişkin olarak frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde; verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Depresyon, anksiyete ve stres düzeylerine bakıldığında yaş, bölüm, gelir durumu değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamsal farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Cinsiyet, sınıf, kalınan yer değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, depresyon, anksiyete, stres

Examination of Depression, Anxiety and Stress Levels of Sports Sciences Students According to Different Variables

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the depression, anxiety and stress levels of sports science students. The universe and sample of the research consists of 234 sports science students studying at Bozok University in the 2023-2024 academic year. Information about the demographic characteristics of the students was obtained with the "personal information form". The information on determining the depression, anxiety and stress levels of sports science students was obtained with the "Depression, Anxiety and Stress Scale". The obtained data were analyzed using the IBM SPSS Statistic 22.0 package program. Frequency and percentage analysis were used for demographic characteristics. As a result of the analyzes made; It was found that the data showed a normal distribution. When the depression, anxiety and stress levels were examined, statistically significant differences were found in the variables of age, department and income status ($p < 0.05$). No statistically significant difference was found in the variables of gender, class and place of stay ($p > 0.05$). As a result, it was concluded that the depression, anxiety and stress levels of the students participating in the study were at moderate levels.

Key Words: Student, depression, anxiety, stress

GİRİŞ

Depresyon duygu durum bozukluğu olarak tanımlanan günümüzün önemli rahatsızlıklarından biri olarak görülmektedir. Bireyin kendini değersiz hissederek çaresiz olduğunu düşünmesiyle başlayan depresyon; karamsar ve umutsuz duygularla devam ederek, bu psikolojik durumların yeme, içme ve uyku bozukluğu ve cinsel isteksizlik gibi fiziksel durumlara dönüştürebilen bir sendromdur¹. Depresyona giren kişi yaşamdan zevk alamaz hale gelerek yaşamı anlamsız bulmaya başlamaktadır². Bu durum bireyin sosyal ilişkilerinin de olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Gelecekte beklediği olan bireyler depresyona girdiğinde bu beklenti kaybolarak yerini umutsuzluğa bırakmaktadır. Umutsuzluğa kapılan bireylerin de depresyona girmesi kaçınılmaz olabilmektedir.

Psikolojik yıpranmaların neden olduğu bir diğer olgu ise anksiyetedir. Rachman, (1998)³ belirsiz olaylar karşısındaki gergin bekleyişi anksiyete olarak ifade etmiştir. Anksiyete kaygının ve gerginlik düzeyinin artması sonucu bireyin algısının bozulduğu bir rahatsızlıktır⁴. Anksiyete psikolojik bir durum olsa da fiziksel olarak insan vücuduna tepki vermektedir. Uyku düzeninin bozulması, nefes darlığı, baş ağrısı, el ve avuçlarda terleme, mide bulantısı, kalp çarpıntısı ya da düzensiz kalp atımı gibi rahatsızlıklara neden olmaktadır⁵. Candansayar ve ark. (1997)⁶ anksiyetenin en fazla 20 ve 30 yaş arasında insanlarda görüldüğünü söylemektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün verilerine göre en sık görülen ruhsal bozukluk olarak anksiyete bozukluğu gösterilmektedir. Bu bozukluğun bağışıklık sistemini dolaylı yoldan etkilemesi fiziksel hastalıklara zemin hazırlamakta ve insanların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Birey yaşamını sürdürürken olumsuzluklarla ve sıkıntılarla karşılaşabilmektedir. Bu sıkıntı ve olumsuzluklara karşı fiziksel ve psikolojik olarak tepki vermek insanın doğasında vardır⁷. Stres de bu tepkilerden birisidir. Stres; bireyin fiziksel ve psikolojik olarak talep ettiği ihtiyaçların karşılanması sırasında yaşanan huzursuzluk, fiziksel ve ruhsal sınırların tehdit edilmesi olarak tanımlanmaktadır^{8,9}. Stres endişe ve baskıdan dolayı, fiziksel ve psikolojik gerilmelere yol açan durum olarak ifade edilir. Bilişsel ve psikolojik süreçlerle açıklanmaya çalışılan stres, çevreden gelen uyaranlar ve dış taleplere verilen tepkiler olarak da açıklanmaktadır¹⁰.

Günümüzde gittikçe zorlaşan hayat şartları ve gelecek kaygısı üniversite öğrencilerini etkilemektedir. Hayatın şartlarından etkilenen üniversite öğrencileri depresyona girebilir, stres düzeyleri artabilir ve anksiyete olabilirler. Üniversite öğrencilerinin barınma problemleri, üniversite hayatının önemli bir parçası olan sınavlar, gelecek ile ilgili belirsizlikler depresyon, anksiyete ve strese neden olabildiği için spor bilimleri fakültesi öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin belirlenmesi öğrencilerin topluma kazanımları ve faydalı bir eğitmen olabilmeleri açısından önemlidir. Bu araştırma 2023-2024 yılında Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi araştırmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

- ✓ Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri nasıldır?
- ✓ Cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, gelir durumu, kalınan yer değişkenlerine göre öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden iki veya daha fazla değişken arasındaki farklılıkları bulmaya yarayan, verilerin değişim varlığının derecesini bulmaya yarayan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir¹¹.

Çalışma Grubu

Bu Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim-öğretim gören 1034 öğrenci bulunmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere gönderilen çevrimiçi anket çalışmasına gönüllü olarak katılım gösteren 234 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 18.04.2023 tarih ve karar no: 03/39 ile onaylanmıştır.

Tablo 1. Spor Bilimleri Öğrencilerine Ait Kişisel Bilgiler

Değişkenler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	104	44,4
	Erkek	130	55,6
Yaş	17 - 20 yaş	58	24,8
	21 - 24 yaş	138	59,0
	25 yaş ve üzeri	38	16,2
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	42	17,9
	Antrenörlük	94	40,2
	Spor Yöneticiliği	98	41,9
Sınıf	1. Sınıf	32	13,7
	2. Sınıf	50	21,4
	3. Sınıf	64	27,4
	4. Sınıf	88	37,6
Gelir Durumu	İhtiyaçlarımdan az	96	41,0
	İhtiyaçlarımda	102	43,6
	İhtiyaçlarımdan fazla	36	15,4
Kalınan Yer	Evde ailemle	122	52,1
	Evde arkadaşlarımla	32	13,7
	Yurtta	80	34,2
	Total	234	100,0

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan spor bilimleri öğrencilerinin 104'ü (%44,4) kadın, 130'u (%55,6) erkektir. 58'i (%24,8) 17 – 20 yaş aralığında, 138'i (%59) 21 – 24 yaş aralığında, 38'i (%16,2) 25 yaş ve üzeridir. 42'si (%17,9) beden eğitimi ve spor

öğretmenliği, 94'ü (%40,2) antrenörlük, 98'i (%41,9) bölümünde eğitim almaktadır. 32'si (%13,7) 1. sınıf, 50'si (%21,4) 2. sınıf, 64'ü (%27,4) 3. sınıf, 88'i (%37,6) 4. sınıfa gitmektedir. 96'sının (%41) gelir durumu ihtiyaçlarından az, 102'sinin (%43,6) ihtiyaçları kadar, 36'sının (%15,4) ise gelir durumu ihtiyaçlarından fazladır. 122'si (%52,1) evde ailesiyle, 32'si (%13,7) evde arkadaşlarıyla, 80'i (%34,2) ise yurttta kalmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin elde edilebilmesi için oluşturulan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi "kişisel bilgi formu" ikincisi "depresyon, anksiyete ve stres ölçeği" ile form oluşturulmuştur. Öğrencilere yapılan anket çalışması, Google Forms ile oluşturulmuş olup, mail yolu ile çevrimiçi olarak gönderilmiştir.

Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği

Lovibond ve Lovibond, (1995)¹² tarafından Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği (DASS-42) geliştirilmiştir. Yılmaz ve ark. (2017)¹³ tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirliği yapılmıştır. 21 sorudan oluşan ölçek ile depresyon (7), anksiyete (7), ve stres (7) düzeyleri ölçülmektedir. 4'lü likert tipinde olan ölçek; 0. Bana uygun değil, 1. Bana biraz uygun, 2. Bana genellikle uygun ve 3. Bana tamamen uygun şeklinde kodlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirliğine ilişkin; anksiyete, alfa .808, omega .809 depresyon .819 omega .822, stres .755 omega .756 olarak ortaya konmuştur. Tüm yapıların oldukça yüksek güvenilirlik değeri aldığı anlaşılmıştır. Bu çalışma kapsamında belirlenen güvenilirlik puanı olarak Cronbach Alpha katsayısı sırasıyla depresyon için .90 anksiyete için .89 stres için de .84 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin toplam güvenilirlik boyutuna bakıldığında ise ölçeğin güvenirliği .95 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Kişisel bilgilere ait frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılarak verilerin normal dağılım sergilediği veya sergilemediği test edilmiştir. Elde edilen verilerin +1 ve -1 aralığında olduğu ve verilerin normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Bu sonuç sayesinde çalışmada frekans ve yüzde analizi, bağımsız değişken t testi, ANOVA analizi ve Post Hoc testlerinden Gabriel ve Scheffe testleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlam düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamasına İlişkin Sonuçlar

	n	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Skewness	Kurtosis
Depresyon	234	0,00	21,00	1,06	5,97	0,600	-0,59
Anksiyete	234	0,00	21,00	0,90	5,61	0,864	0,22
Stres	234	0,00	21,00	1,16	5,27	0,362	-0,62
Toplam Puan	234	0,00	63,00	1,04	16,07	0,629	-0,33

Tablo 2'ye bakıldığında depresyon, anksiyete ve stres ölçeği alt boyutlarının en yüksek ortalama değerlerin 1,16± puan ortalaması ile stres alt boyutu olduğu tespit edilmiştir. Depresyon, anksiyete ve stres ölçeği toplam puan ortalaması 1,04± olarak

belirlenmiştir. Spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Ait t testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Ort.	Ss.	t	p
Depresyon	Kadın	104	1,08	5,83	0,327	0,74
	Erkek	130	1,04	6,10		
Anksiyete	Kadın	104	0,93	5,73	0,614	0,54
	Erkek	130	0,87	5,53		
Stres	Kadın	104	1,18	5,02	0,304	0,76
	Erkek	130	1,15	5,48		

Tablo 3 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel bakımdan bir anlamlılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Fakat puan ortalamalarına bakıldığında spor bilimleri kadın öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri erkeklere göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 4. Yaş Değişkeni ANOVA Analizine Ait Sonuçlar

	Yaş	n	Ort.	Ss.	F	p	Gabriel Anlamlılık
Depresyon	17 - 20 yaş ⁽¹⁾	58	0,99	4,99	3,073	0,04*	3>2
	21 - 24 yaş ⁽²⁾	138	1,00	5,76			
	25 yaş ve üzeri ⁽³⁾	38	1,37	7,58			
Anksiyete	17 - 20 yaş ⁽¹⁾	58	0,71	5,25	6,891	0,00**	3>2,1
	21 - 24 yaş ⁽²⁾	138	0,87	5,11			
	25 yaş ve üzeri ⁽³⁾	38	1,30	6,91			
Stres	17 - 20 yaş ⁽¹⁾	58	1,05	4,71	3,060	0,04*	3>1
	21 - 24 yaş ⁽²⁾	138	1,14	5,23			
	25 yaş ve üzeri ⁽³⁾	38	1,42	5,90			

* $p<.05$, ** $p<.01$

Tablo 4 incelendiğinde yaş değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamsal farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon düzeyi 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeydedir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri 17 – 20 yaş aralığında ve 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek seviyededir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerin stres düzeyleri ise 17 – 20 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Bölüm Değişkeni ANOVA Analizine Ait Sonuçlar

	Bölüm	n	Ort.	Ss.	F	p	Scheffe Anlamlılık
Depresyon	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ⁽¹⁾	42	1,29	6,66	2,164	0,11	-
	Antrenörlük ⁽²⁾	94	0,97	5,84			
	Spor Yöneticiliği ⁽³⁾	98	1,05	5,71			
Anksiyete	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ⁽¹⁾	42	0,91	6,33	4,374	0,01*	3>2
	Antrenörlük ⁽²⁾	94	0,72	5,13			
	Spor Yöneticiliği ⁽³⁾	98	1,06	5,54			
Stres	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ⁽¹⁾	42	1,44	6,10	4,062	0,01*	1>2
	Antrenörlük ⁽²⁾	94	1,04	5,11			
	Spor Yöneticiliği ⁽³⁾	98	1,16	4,87			

* $p<.05$

Tablo 5 incelendiğinde bölüm değişkenine göre anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<.05$). Spor yöneticiliği bölümü

okuyanların anksiyete düzeyleri antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündekilerin stres düzeyleri ise antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Depresyon alt boyutunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 6. Sınıf Değişkeni ANOVA Analizine Ait Sonuçlar

	Sınıf	n	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlılık
Depresyon	1. Sınıf ⁽¹⁾	32	1,17	4,86	0,898	0,44	-
	2. Sınıf ⁽²⁾	50	1,04	5,37			
	3. Sınıf ⁽³⁾	64	0,93	5,15			
	4. Sınıf ⁽⁴⁾	88	1,13	7,11			
Anksiyete	1. Sınıf ⁽¹⁾	32	0,83	4,06	1,719	0,16	-
	2. Sınıf ⁽²⁾	50	1,07	6,02			
	3. Sınıf ⁽³⁾	64	0,75	5,37			
	4. Sınıf ⁽⁴⁾	88	0,94	5,94			
Stres	1. Sınıf ⁽¹⁾	32	1,19	4,70	0,647	0,58	-
	2. Sınıf ⁽²⁾	50	1,15	5,48			
	3. Sınıf ⁽³⁾	64	1,06	4,40			
	4. Sınıf ⁽⁴⁾	88	1,23	5,91			

Tablo 6 incelendiğinde sınıf değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptanmamıştır ($p>.05$).

Tablo 7. Gelir Durumu Değişkeni ANOVA Analizine Ait Sonuçlar

	Gelir Durumu	n	Ort.	Ss.	F	p	Scheffe Anlamlılık
Depresyon	İhtiyaçlarımdan az ⁽¹⁾	96	1,27	6,64	9,688	0,00**	1,2>3
	İhtiyaçları kadar ⁽²⁾	102	1,03	5,58			
	İhtiyaçlarımdan fazla ⁽³⁾	36	0,57	3,09			
Anksiyete	İhtiyaçlarımdan az ⁽¹⁾	96	1,06	6,18	5,947	0,00**	1>3
	İhtiyaçları kadar ⁽²⁾	102	0,87	5,37			
	İhtiyaçlarımdan fazla ⁽³⁾	36	0,53	3,50			
Stres	İhtiyaçlarımdan az ⁽¹⁾	96	1,34	5,57	8,778	0,00**	1,2>3
	İhtiyaçları kadar ⁽²⁾	102	1,15	5,14			
	İhtiyaçlarımdan fazla ⁽³⁾	36	0,74	3,40			

** $p<0,01$

Tablo 7 incelendiğinde gelir durumu değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistik bakımından anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($p<.05$). İhtiyaçlarımdan az ve ihtiyaçları kadar gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon ve stres düzeyleri ihtiyaçlarımdan fazla gelir durumuna olanlara göre daha yüksek düzeydedir. İhtiyaçlarımdan az gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ihtiyaçlarımdan fazla gelir durumuna sahip olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Kalınan Yer Değişkeni ANOVA Analizine Ait Sonuçlar

	Kalınan Yer	n	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlılık
Depresyon	Evde ailemle ⁽¹⁾	122	1,00	5,81	0,573	0,56	-
	Evde arkadaşlarımla ⁽²⁾	32	1,08	6,69			
	Yurtta ⁽³⁾	80	1,13	5,95			
Anksiyete	Evde ailemle ⁽¹⁾	122	0,81	5,79	1,969	0,14	-
	Evde arkadaşlarımla ⁽²⁾	32	0,89	4,21			
	Yurtta ⁽³⁾	80	1,04	5,74			
Stres	Evde ailemle ⁽¹⁾	122	1,13	5,63	0,305	0,73	-
	Evde arkadaşlarımla ⁽²⁾	32	1,18	4,92			
	Yurtta ⁽³⁾	80	1,21	4,88			

Tablo 8 incelendiğinde kalınan yer değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiki bakımdan anlamsal farklılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Fakat puan ortalamalarına bakıldığında yurttan kalan öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri evde ailesiyle ve evde arkadaşlarıyla kalanlara göre daha yüksek düzeydedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma verilerine göre spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin stres, depresyon ve anksiyete düzeyleri öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, bölümü, sınıf düzeyi, gelir durumu ve kalınan yere göre incelenmiştir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin stres düzeylerinde istatistiksel olarak bir anlamlılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Ancak kadınların stres toplam puan ortalamalarının erkeklerin stres toplam puan ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatürde yer alan benzer sonuçlarda çalışmalar bulunmaktadır. Alpertonga ve ark. (2016)¹⁴ beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin stres düzeylerini belirlediği çalışmada, stres düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Beden eğitimi öğrencilerinin stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bir başka çalışmada ise cinsiyetin stres düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır¹⁵. Savcı ve Aysan, (2014)¹⁶ üniversite öğrencilerinin stres düzeyi ve stres ile başa çıkma arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada; stres düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Fawaz ve Samaha, (2020)¹⁷ Lübnan Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark olmadığını ancak kadınların stres düzeyinin erkeklerden yüksek olduğunu saptamışlardır. Tunç ve Yapıcı, (2019)¹⁸ tıp fakültesinde öğrenim gören kadın öğrencilerin stres düzeylerinin erkek öğrencilerden fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma verilerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit edilmemesine rağmen, kadın öğrencilerin stres düzeyleri ortalamaları, erkek öğrencilere göre yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma verilerinde ortaya çıkan kadın öğrencilerin stres düzeylerinin erkeklere göre daha fazla olduğu sonucunu destekler nitelikte bulgular alan yazındaki çalışmalarda mevcuttur¹⁹⁻²⁵. Alan yazındaki bu bulgular çalışma verileriyle paralellik göstermektedir. Ancak alan yazında araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Gündüz, (2019)²⁶ beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencileri ile sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri üzerinde yapmış olduğu

çalışmada öğrencilerin algılanan stres düzeylerin kadınlarda farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Hızıroğlu, (2018)²⁷ spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin algılanan stres düzeylerinin kadınlarda farklılaştığını tespit etmiştir. Beiter ve ark. (2015)²⁸ Franciscan Üniversitesi'nde okuyan 374 lisans öğrencisi üzerinde yapmış olduğu araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre stres düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Pozos ve ark. (2016)²⁹ 527 öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada kadınların stres düzeylerinin erkeklerden anlamlı olarak farklılaştığını tespit etmişlerdir. Hancıoğlu, (2017)³⁰ üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir diğer çalışmada ise algılanan stres düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından kadınlarda farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Literatürde yer alan bu sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olması çalışma verileri ile örtüşmemektedir. Ancak kadın öğrencilerin stres düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olması çalışma verilerini destekler niteliktedir.

Araştırma verileri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde öğrencilerin depresyon düzeylerinde istatistiksel olarak bir anlamlılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Ancak kadınların depresyon toplam puan ortalamalarının erkeklerin depresyon toplam puan ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde araştırma sonuçlarını destekler nitelikte çalışmalar yer almaktadır. Yerlikaya, (2009)³¹ üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerinin depresyon düzeylerinin erkek öğrencilerin depresyon düzeylerinden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Devci ve ark. (2013)³² sağlık fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bozkurt, (2004)³³ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma olmadığını saptamıştır. Elmer ve ark. (2020)³⁴ İsviçre'de üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık oluşmadığını belirlemişlerdir. Ancak kadın öğrencilerin depresyon düzeyinin erkeklerden yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bir başka çalışmada ise; Aylie ve ark. (2020)³⁵ Etiyopya'da Bench-Sheko bölgesindeki üniversite öğrencilerinin stres düzeylerini belirlediği araştırmada; cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmamasına rağmen depresyon düzeyinin erkeklere oranla kadınlarda daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Otlı, (2008)³⁶ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını ancak kadınların depresyon ortalamalarının erkeklerden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Alan yazındaki bu bulgular çalışma verilerini destekler niteliktedir. Ancak Bayar ve ark. (2021)³⁷ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerini incelediği çalışmada; öğrencilerin depresyon düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edildiğine rastlanmıştır. Bu çalışmanın istatistiksel olarak kadınların farklı çıkması araştırma verileri ile örtüşmezken, kadın öğrencilerin depresyon düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olması araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Araştırma verileri ve literatürde yer alan çalışma bulguları karşılaştırıldığında kadın üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma verileri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde öğrencilerin anksiyete düzeylerinde istatistiksel olarak bir anlamlılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Ancak kadınların anksiyete toplam puan ortalamalarının erkeklerin anksiyete toplam puan ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alan yazında araştırma ile ilgili çalışmalar incelendiğinde benzer bulgular görülmektedir. Öncü ve ark. (2013)³⁸ Ankara üniversitesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerini incelediği araştırmada cinsiyet

değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını saptamışlardır. Gümüş ve Zengin, (2018)³⁹ üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile anksiyete düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ölçücü ve ark. (2015)⁴⁰ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamsal olarak farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara göre cinsiyet ve anksiyete arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı ve bu çalışmaların sonuçlarının araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Alan yazında istatistiksel olarak cinsiyet ve anksiyete düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmayan ancak çalışma bulgularındaki gibi anksiyete toplam puanlarına göre kadınların erkeklerden yüksek ortalamaya sahip olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Bhasin ve ark. (2010)⁴¹ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından manidar bir fark olmadığını ancak kadınların anksiyete düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğunu saptamışlardır. Safa ve ark. (2020)⁴² tıp fakültesinde eğitim gören kadın öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu saptamışlardır. Bayram ve Bilgel, (2010)⁴³ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin kadınlarda yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Aylie ve ark. (2020)³⁵ kadın öğrencilerin anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu saptamıştır. Alan yazında araştırma verileri ile örtüşmeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Ögeve ve ark. (2020)⁴⁴ vakıf üniversitesinde yapmış olduğu çalışmada; öğrencilerin anksiyete düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığını, kadın öğrencilerin anksiyete düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kürtüncü ve ark. (2019)⁴⁵ hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin anksiyete düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Erkeklerin anksiyete düzeyleri kadınlarda yüksek olarak saptanmıştır. Bu durumun hemşirelik mesleğinin kadınlara daha uygun olmasından kaynaklanabilir. Alvi ve ark. (2010)⁴⁶ tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığını tespit etmiş, kadınların anksiyete düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğunu saptamıştır. Xiao ve ark. (2020)⁴⁷ Pekin ve Wuhan üniversitelerinin tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelemiş ve kadın öğrencilerin anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek düzeyde farklılaştığını tespit etmişlerdir. Kecejevic ve ark. (2020)⁴⁸ Kuzey New Jersey üniversitende eğitim görmekte olan kadın öğrencilerin anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Literatürde yer alan bu sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olması çalışma verileri ile örtüşmemektedir. Ancak kadın öğrencilerin anksiyete düzeylerinin yüksek olması çalışma verilerini destekler niteliktedir.

Araştırma bulguları ile ilgili alan yazındaki çalışmalar karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeyleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış ve bu sonucu destekler nitelikte ilgili alan yazında birçok çalışmaya rastlanılmıştır. Öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu çalışma sonuçlarında bulunmaktadır. Bu sonuçlar araştırma verileri ile örtüşmese de kadın öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeylerinin istatistiksel olarak erkek öğrencilerden yüksek olması araştırma bulgularında kadın öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olması ile benzerlik göstermektedir. Çalışma sonuçları ve ilgili literatürde kadınların stres düzeylerinin erkeklerden fazla olmasının sebebinin toplumsal olarak kadına biçilen statü olduğu söylenebilir. İşmen, (2001); Ercan, (2016)^{49,50} Ayrıca kadınların erkeklere göre daha

duygusal olması erkeklerin kadınlara göre mantıklı düşünme yapısı stres, depresyon ve anksiyete algılarının şekillenmesinde etken olarak görülmektedir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Yaş Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırmada yaş değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamsal farklılıklar tespit edilmiştir ($p < ,05$). 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerin stres düzeyleri ise 17 – 20 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon düzeyi 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeydedir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri 17 – 20 yaş aralığında ve 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek seviyededir.

Yaş değişkenine göre araştırma verileri incelendiğinde; 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin stres düzeylerinin, 17 – 20 yaş aralığında olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde araştırmanın bu bulgusuna benzer nitelikte sonuçlara rastlanmamıştır. Bu bağlamda alan yazına çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alan yazında araştırma verilerine paralellik göstermeyen çalışmalar yer almaktadır. Taşdemir ve Demirkan, (2022)⁵¹ spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin algılanan stres düzeylerinin yaşa göre anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Babaoğlu ve Özdenk, (2017)⁵² spor yüksekokulu öğrencilerinin algılanan stres düzeylerinin yaşa göre anlamlı farklılık göstermediğini saptamışlardır. Bozyiğit ve Gökbaraz, (2020)²⁵ spor bilimleri öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, stres düzeyinin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Serdar ve Demirel, (2020)⁵³ araştırmasında üniversite öğrencilerinin algılanan stres ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiş, stres düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Özgan ve ark. (2008)⁵⁴ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin stres düzeylerinin belirlendiği bir başka çalışmada ise, yaş değişkenine göre öğrencilerin stres düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Alan yazında yer alan çalışmaların araştırma verileri ile benzerlik göstermemesinin nedeni olarak çalışma gruplarında yer alan öğrencilerin yaş aralıklarının farklı olması, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelerin sosyal yapılarının farklı olması ve araştırmaya katılan öğrencilerin ve alan yazındaki araştırmalara katılan öğrencilerin yaş aralıkları gösterilebilir.

Yaş değişkenine göre araştırma verileri incelendiğinde; 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon düzeylerinin 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Erözkan, (2005)⁵⁵ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinde yaşa göre anlamlı farklılık tespit etmiştir. Yaşları 22-23 olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin, yaşları 18 ile 21 arasında olan öğrencilerden yüksek olduğunu saptamıştır. Bu sonucunda; Erözkan, (2005)⁵⁵ öğrencilerin son sınıfa geldiğinde gelecek kaygısı içerisine girmesinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Alan yazındaki bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı olması bakımından araştırma bulgusunu desteklemektedir. Ancak yaş aralıkları araştırma verilerinden farklı olarak görülmektedir. Bu bağlamda Erözkan, (2005)⁵⁵ belirlemiş olduğu yaş aralığıyla, araştırmada belirlenen yaş aralığının farklı olmasına rağmen öğrencilerin yaşının ilerlemesi ile depresyon arasında ilişkinin arttığını söylemek mümkündür. Alan yazında çalışma bulguları ile örtüşmeyen araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Çelikel ve Erkorkmaz, (2008)⁵⁶ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin yaş değişkeni ile anlamsal olarak ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Otlu, (2008)³⁶ üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını tespit etmiştir. Devenci ve ark. (2013)³² sağlık fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin yaşa göre anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bir başka çalışmada ise; Kaya ve ark. (2007)⁵⁷ üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre depresyon düzeylerinin anlamlı farklılık olmadığını ancak yaşın ilerledikçe toplam depresyon puanlarında artış olduğunu tespit etmişlerdir. Kaya, (2007)⁵⁷ yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre depresyon düzeylerinin anlamlı farklılık olmadığı sonucu ile araştırma bulguları örtüşmese de, yaşın ilerledikçe toplam depresyon puanlarında artış olduğunu tespit etmesi araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Yaş değişkenine göre araştırma verileri incelendiğinde; 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri 17 – 20 yaş aralığında ve 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek seviyededir. Alan yazında araştırma sonucunu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Kürtüncü ve ark. (2019)⁴⁵ hemşirelik bölümü üzerinde yaptığı araştırma öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin, öğrencilerin yaşı arttıkça anksiyete düzeylerinin de arttığını tespit etmişlerdir. Kahyaoğlu, (2021)⁵⁸ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerini yaş değişkenine göre incelediğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu saptamıştır. 24-28 yaş aralığında olan öğrencilerin anksiyete düzeylerinin 18-20 yaş aralığında olan öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaşın artmasıyla birlikte anksiyete düzeylerinin de artmasının nedeni olarak sorumluluk duygusunun gelişmesi ve mezuniyet sonrası iş olanaklarının düşmesi gösterilebilir. İlgili alan yazında yaş ve anksiyete arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilen ancak çalışma sonuçları ile örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır. Memiş, (2011)⁵⁹ üniversite öğrencilerinin yaşının arttıkça istatistiksel olarak anksiyete düzeylerinin düştüğünü tespit etmiştir. Bayram ve Bilgel, (2008)⁴³ 17-19 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin 20-26 yaş aralığındaki öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Ünübol ve Sayar, (2019)⁶⁰ Türkiye Bağımlılık, Risk, Profili ve Ruh Sağlığı Haritası sonuçlarında yaşın azaldıkça anksiyete seviyesinin arttığını belirlemişlerdir. Bashir ve ark. (2020)⁶¹ sağlık bilimleri fakültesinde eğitim gören yaşı küçük olan öğrencilerin anksiyete düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışma sonuçlarında yer alan yaş ve anksiyete arasındaki istatistiksel olarak farkın olması araştırma verilerini desteklemektedir. Ancak araştırma bulgularında yaşı 25'ten büyük öğrencilerin anksiyete düzeyleri 25'ten küçük öğrencilere göre yüksek çıkarken, diğer alan yazın araştırmalarında durumun tam tersi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşının arttıkça gelecek kaygısının da artması bu farklılığın nedeni olarak gösterilebilir. İlgili alan yazında yaş ve anksiyete arasında anlamlı ilişki olmayan çalışmalar da mevcuttur. Canbaz ve ark. (2007)⁶² tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin yaşa göre istatistiksel anlam taşımadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yeniçeri ve ark. (2007)⁶³ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir. Alvi ve ark. (2010)⁴⁶ tıp öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı olmadığını saptamışlardır. Tuncer, (2017)⁶⁴ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olmadığını sonucuna ulaşmışlardır. Fakat, Pesen ve ark. (2018)⁶⁵ tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada ise öğrencilerin anksiyete düzeylerini yaş değişkenine göre değerlendirdiğinde anlamsal olarak bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre ise yaşın anksiyete üzerinde anlamsal farklılık yaratmadığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak çalışma gruplarındaki farklılıklar ve üniversitelerin sosyal durumları gösterilebilir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Bölüm Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırmada bölüm değişkenine göre anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündekilerin stres düzeyleri ise antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Spor yöneticiliği bölümü okuyanların anksiyete düzeyleri antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Depresyon alt boyutunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Spor bilimi öğrencilerinin bölümlerine göre araştırma verileri analiz edildiğinde; beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin stres düzeyleri, antrenörlük bölümü öğrencilerinin stres düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin stres düzeylerinin bölümlere göre incelenip karşılaştırılması alan yazına yapacağı katkı açısından önemli görülmektedir. İlgili alan yazında spor bilimleri fakültelerindeki öğrencilerin stres düzeyleriyle diğer fakülte öğrencilerinin stres düzeylerini inceleyen çalışmalar olduğu görülmüştür. Reyhan ve Karaca, (2016)⁶⁶ spor bilimleri fakültesi öğrenciler ile eğitim fakültesi öğrencilerinin stres düzeylerini belirlediği çalışmada anlamlı farklılık olduğunu belirlemiştir. Spor bilimleri öğrencilerinin stres düzeyinin eğitim fakültesi öğrencilerinden fazla olduğu saptanmıştır. Bu sonuç eğitim fakültesi öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş bulma kaygısının, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş bulma kaygısından az olduğundan kaynaklanabilir. Reyhan ve Karaca, (2016)⁶⁶ yaptığı çalışmada bulduğu bu sonucun araştırma verilerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Eğitim görülen bölümlerin stres üzerinde istatistiksel olarak farklılaşmadığı çalışmalarda alan yazında mevcuttur. Savcı ve Aysan, (2014)¹⁶ üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada, öğrenim görülen bölümün stres düzeyine etkisi olmadığını saptamışlardır. Gündüz, (2019)²⁶ yaptığı bir başka çalışmada ise; beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinin stres düzeyleri ile sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin stres düzeyleri araştırılmış, anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Ancak beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyanların ortalama stres düzeyleri, sınıf öğretmenliği bölümünde okuyanların stres düzeyinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrenim görünen bölümün öğrenciler üzerinde stres düzeyine çeşitli etkiler gösterebildiğini söylemek mümkündür.

Araştırmada spor bilimi öğrencilerinin bölümlerine göre depresyon düzeylerinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde spor bilimleri öğrencilerinin depresyon düzeylerinin fakülte içindeki bölümlere göre karşılaştırıldıkları araştırmalara ulaşılamamıştır. Çalışmanın bu sonucunun yapılacak çalışmalara yol açacağı düşünülmektedir. İlgili alan yazında fakülte içindeki bölüm öğrencilerinin depresyon düzeylerinin karşılaştırıldığı araştırmalar yerine farklı fakülte öğrencilerinin depresyon düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmalara ulaşılmıştır. Özdel ve ark. (2002)⁶⁷ üniversitede farklı fakültede eğitim görmekte olan öğrencilerin depresyon düzeylerini karşılaştırmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucuna göre iktisat fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeyleri; eğitim, mimarlık ve fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinden daha az olduğu tespit edilmiştir. Çelikel ve Erkorkmaz, (2008)⁵⁶ beden eğitimi ve spor yüksekokulu, fen edebiyat fakültesi ile eğitim fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerini incelemiş ve fakülteler arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin diğer fakültelerden istatistiksel olarak farklılaştığı

tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ile eğitim fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeyleri incelendiğinde istatistiksel olarak farklılaşma olmadığı ancak eğitim fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin depresyon düzeylerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversitelerin farklı fakültede eğitim görmekte olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin fakülteye göre değişiklik gösterdiği söylenebilir. Öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülteyi farklı puanlarla kazanması, fakülteden mezun olduktan sonra iş bulma durumu, fakültedeki derslerin kolaylık ve zorluk durumları depresyon düzeylerinin farklı olmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Araştırmada spor bilimi öğrencilerinin bölüm değişkenine göre anksiyete düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Spor yöneticiliği bölümü okuyanların anksiyete düzeyleri antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte ilgili alanda çalışmalara rastlanmıştır. Eroğlu ve Eroğlu, (2019)⁶⁸ spor bilimi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin bölüm değişkenine göre anlamlı farklılık olduğunu belirlemiştir. Rekreasyon bölümü öğrencilerinin anksiyete düzeyi, antrenörlük bölümü öğrencilerinden yüksek olarak saptanmıştır. Bu sonuçların nedeni olarak; antrenörlük bölümü öğrencilerinin son yıllardaki atama oranlarının spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümü öğrencilerinden fazla olmasından kaynaklandığı gösterilebilir. İlgili alan yazında spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeylerini fakülte içerisindeki bölümlere göre karşılaştıran çalışmalara rastlanmamıştır. Ancak farklı fakülte öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmalar alan yazında mevcuttur. Diğer sağlık bölümü öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öz, (2019)⁶⁹ üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeyleri okuduğu bölüm değişkenine göre incelediğinde istatistiksel olarak anlam olduğunu belirlemiştir. Konservatuvar bölümü öğrencilerinin anksiyete düzeyleri, Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerden yüksek olarak saptanmıştır. Bu sonuçların çalışma verilerine benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz. Mezuniyet sonrası iş bulma ve atanması kolay olan bölüm ve fakülte öğrencilerinin anksiyete düzeyleri düşükken, iş bulma ve atanması zor olan öğrencilerin anksiyete düzeyi yüksek seyretmektedir. Tuncer, (2017)⁶⁴ yaptığı çalışmada ise üniversite öğrencilerinin okuduğu bölümün anksiyete düzeyleri üzerine istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit etmiştir. Bunun nedeni olarak da üniversitenin sosyal yapısının ve fakültelerin birbirinden farklı olması gösterilebilir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Sınıf Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri sınıf değişkenine göre stres, depresyon ve anksiyete alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptanmamıştır ($p > .05$). Araştırmada öğrencilerin stres düzeyi ile sınıf değişkeni arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olmadığı saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde; araştırma verilerini destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Mumcu, (2019)⁷⁰ beden eğitimi öğrencilerinin stres düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşmadığını saptamıştır. Gündüz, (2018)²⁶ ise; araştırmaya katılan beden eğitimi öğrencileri sınıf düzeylerinin stres üzerinde anlamlı farklılaşma oluşturmadığını tespit etmiştir. Bu sonuçlar araştırma verileri ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçlar ve araştırma sonuçlarına göre sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark olmamasının nedeni olarak çalışma gruplarının benzerlik taşıması gösterilebilir. Alan yazında araştırma verileri ile örtüşmeyen farklı sonuçlara rastlanmıştır. Lo, (2002)⁷¹ üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyinin artmasıyla stres

düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun nedeni olarak öğrencilerin 1. sınıftaki derslerinin son sınıfa doğru yoğunluğunun ve zorluğunun azalması olarak söylenebilir. Ancak Savcı ve Aysan, (2014)¹⁶ üniversite öğrencilerin sınıf düzeyinin artmasıyla, bir başka deyişle mezuniyete yaklaşmasıyla stres düzeylerinin arttığını belirlemişlerdir. Öğrencilerin mezuniyete yaklaşması onların atanma, iş bulma ve ailenin beklentilerini karşılayabilme sorunları beklediğinden öğrencilerin stres düzeyinin artmasına neden olduğunu vurgulamaktadırlar. Tunç ve Yapıcı, (2019)¹⁸ ise; tıp fakültesi öğrencilerinin stres düzeylerinin 6.sınıf öğrencilerinde daha az olduğu konusunda anlamlı farklılık tespit etmiştir. Bunun nedeninin ise tıp fakültesi öğrencilerinin son sınıfa gelindiğinde teorik derslerin sorumluluğundan kurtulup, uygulamalı derslere geçilmesi gösterilebilir.

Araştırmada öğrencilerin depresyon düzeyi ile sınıf değişkeni arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olmadığı belirlenmiştir. Alan yazında çalışma sonuçlarını destekleyen bulgular yer almaktadır. Deveci ve ark. (2013)³² sağlık fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Doğan ve ark. (1994); Tayşi ve ark. (1994)^{72,73} Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak alan yazında sınıf düzeyinin depresyon üzerinde etkisinin olduğu çalışmalara rastlanmaktadır. Aydın ve Demir, (1989)⁷⁴ Ortadoğu Teknik Üniversitesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin 1. sınıf öğrencilerinin üst sınıftaki öğrencilere göre manidar farklılık olduğunu saptamışlardır. Softa ve Kaya, (2013)⁷⁵ hemşirelik bölümü öğrencilerinin depresyon düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerine göre depresyon düzeylerinin anlamsal olarak farklılık olduğunu saptamışlardır. Bir diğer çalışmada ise; Özdel ve ark. (2002)⁶⁷ üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyinin arttıkça depresyon düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin sınıf düzeylerinde istatistiksel olarak farklılık olmasının nedeni olarak, öğrencilerinin üniversiteye uyum sağlama ve yetişkin olarak kendi ayaklarını üstünde durmayı öğrenebilme süresi gösterilebilir. Alan yazında yer alan bir başka çalışmada; Alparslan ve ark. (2008)⁷⁶ sağlık yüksekokulu ve teknik bilimler eğitim fakültesi öğrencilerinin depresyon düzeylerinin sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. İkinci sınıftaki öğrencilerin depresyon düzeyleri, üçüncü sınıftaki öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Bu sonuç ele alındığında; 2. sınıf öğrencilerinin 3. sınıf öğrencisine kıyasla çevreye ve üniversiteye alışma süresinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bakır ve ark. (1997); Temel ve ark. (2007)^{77,78} tıp fakültesi ile sağlık fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada son sınıf öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Bulunan bu sonuçlar ise; son sınıf öğrencilerinin iş bulma ve gelecek kaygısının artmasının depresyon düzeyini etkilediği ile açıklanabilir.

Araştırmada öğrencilerin anksiyete düzeyi ile sınıf değişkeni arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Eroğlu ve Eroğlu, (2019)⁶⁸ spor bilimi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediğini belirlemişlerdir. Bu sonuç çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Çalışma gruplarının benzer nitelikte olması bu sonucun nedeni olarak gösterilebilir. Ancak ilgili alan yazında çalışma bulgularıyla örtüşmeyen araştırmalara ulaşılmıştır. Alvi ve ark. (2010)⁴⁶ tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaştığını tespit etmiş, 2. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin diğer

sınıflara göre yüksek olduğunu saptamışlardır. Memiş, (2011)⁵⁹ tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiğini, 1. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeylerini diğer sınıflara göre yüksek olarak tespit etmiştir. Ay ve Yapıcı, (2019)⁷⁹ yaptığı bir diğer çalışmada ise; tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerini belirleyen 1. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin 6. sınıf öğrencilerinden istatistiksel olarak farklılaştığını tespit etmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeyleri 6.sınıf öğrencilerine göre yüksek saptanmıştır. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde; tıp fakültesi öğrencilerinin 1.sınıfta yoğun ders dönemleri geçirmesi ve adaptasyon sürecinden dolayı anksiyete düzeylerinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer çalışmalarda ise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Gümüş ve Zengin, (2018)³⁹ üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak fark olduğunu tespit etmişlerdir. 1. sınıf öğrencilerinin anksiyet düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bayram ve Bilgel, (2010)⁴³ 1. ve 2. sınıf üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden istatistiksel olarak farklılaştığını tespit etmiştir. Öncü ve ark. (2013)³⁸ Ankara Üniversitesinde yaptığı araştırmada öğrencilerin anksiyete toplam puanlarında 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçların neden olarak öğrencilerin üniversite ortamına adaptasyon süreci gösterilebilir. Kürtüncü ve ark. (2019)⁴⁵ hemşirelik bölümü öğrencilerinin anksiyete düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiğini saptamışlardır. 4. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre anksiyete düzeyleri yüksek tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak öğrencilerin mezuniyet sonrası gelecek ve iş kaygısı gösterilebilir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Gelir Durumu Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde gelir durumu değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistik bakımından anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($p<.05$). İhtiyaçlarından az ve ihtiyaçları kadar gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon ve stres düzeyleri ihtiyaçlarından fazla gelir durumu olanlara göre daha yüksek düzeydedir. İhtiyaçlarından az gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ihtiyaçlarından fazla gelir durumuna sahip olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma verilerine göre; gelir durumu ihtiyaçlarından az ve ihtiyaçları kadar olan öğrencilerin stres düzeyleri, gelir durumu ihtiyaçlarından fazla olan öğrencilerin stres düzeylerinden yüksek olarak saptanmıştır. Gelirin ve maddi sıkıntıların stres üzerinde büyük etkisi olduğunu bilinmektedir⁸⁰. İlgili alan yazında çalışma sonuçlarıyla paralellik gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Çetinkaya ve Korkmaz, (2019)⁸¹ sosyal destek alan üniversite öğrencilerinin stres düzeyinin sosyal destek almayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bayar ve ark. (2021)³⁷ üniversite öğrencilerinin stres düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmada, stres düzeyinin algılanan gelirin kötü olduğunu bildirenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu tespit etmişlerdir. Gelir düzeyinin kötü olması öğrencilerin stres düzeyi ile paralellik göstermektedir. Bilgel ve ark. (2007)⁸² iktisat ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin duygu ve durumlarını incelediği çalışmada; gelir durumlarının kötü veya orta seviyede olduğunu bildiren öğrencilerin stres düzeylerinin, gelir durumlarını iyi olduğunu bildiren öğrencilerin stres düzeylerinden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin gelir düzeyinin artması stres

düzeyi ile ters orantılı görülmektedir. Bir başka deyişle öğrencilerin gelir durumunun yüksek olması stres düzeyinin azalmasını sağlamaktadır.

İlgili literatürde araştırma verileriyle çelişen çalışmalarda mevcuttur. Altunkol, (2011)⁸³ üniversite öğrencilerinin stres düzeylerini gelir durumu değişkenine göre incelediği çalışmada, anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Altunkol, (2011)⁸³ bu durumun devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarının birbirine yakın olmasından kaynaklandığını öne sürmektedir. Özgan ve ark. (2008)⁵⁴ eğitim fakültesi öğrencilerinin stres düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada; öğrencilerin stres düzeylerinin gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlam taşımadığı sonucuna ulaşmışlardır. Özgan ve ark. (2008)⁵⁴ öğrenciler için stresin kaynağını öğrenim gördükleri sınıf ortamlarında derslerin ve öğretmenlerin etkili olduğunu ifade etmektedirler.

Araştırma verilerine göre; gelir durumu ihtiyaçlarından az ve ihtiyaçları kadar olan öğrencilerin depresyon düzeyleri, gelir durumu ihtiyaçlarından fazla olan öğrencilerin depresyon düzeylerinden yüksek olarak saptanmıştır. İlgili alan yazında araştırma bulgularını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Alan yazında çalışmalara bakıldığında Güney, (1985); Özdel ve ark. (2002); Kaya ve ark. (2017); Tekir ve ark. (2018); Bayar ve ark. (2021)^{37,67,84-86} gelir düzeyi düşük üniversite öğrencilerinin depresyon belirtilerinin istatistiksel olarak daha fazla olduğunu saptamışlardır. Ulaş ve ark. (2015)⁸⁷ üniversite öğrencilerinin gideri gelirinden fazla olanların depresyon düzeylerinin geliri giderine eşit ya da geliri giderinden fazla olan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tekir ve ark. (2018)⁸⁶ ailesinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin, ailesinin gelir düzeyinin orta ve yüksek olan öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlgili alan yazında araştırma verilerine istatistiksel olarak benzerlik göstermeyen ancak gelir düzeyi düşük öğrencilerin toplam depresyon puanlarının, gelir düzeyi yüksek öğrencilere göre yüksek puanlara sahip bulgulara rastlanılmıştır. Deveci ve ark. (2013)³² öğrencilerin gelir düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ancak gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Kaya ve ark. (2017)⁸⁵ Tıp fakültesi ve sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmada öğrencilerin gelir düzeylerinin depresyon üzerinde manidar bir fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak toplam puanlar incelendiğinde; ailesinin gelir düzeyi asgari ücretin altında olan öğrencilerin depresyon düzeylerinin, ailesinin geliri asgari ücretin üstünde olan öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aylaz ve ark. (2007)⁸⁸ sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon düzeylerini araştırdığı çalışmadır. Araştırmanın sonucuna göre öğrencilerin gelir düzeyinin depresyon üzerinde manidar fark oluşturmadığı saptanmıştır. Ancak gelir düzeyi düşük öğrencilerin depresyon düzeyleri gelir durumu yüksek olan öğrencilerden yüksek olarak belirlenmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar ile araştırma bulguları karşılaştırıldığında üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri üzerinde, öğrencilerin gelir durumunun önemli bir etken olduğu söylenebilir.

İhtiyaçlarından az gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ihtiyaçlarından fazla gelir durumuna sahip olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Alan yazında ilgili araştırmalar incelendiğinde çalışma bulgularını destekleyen araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Yelkenci (2013)⁸⁹ ailenin gelir düzeyinin artmasıyla öğrencinin anksiyete düzeyi arasında paralellik olduğunu tespit etmiştir. Erözkan, (2011); Deveci ve ark. (2013)^{55,32} aile gelirlerinin düşük

düzeyde olanların anksiyete düzeylerinin aile gelir düzeyleri normal ve iyi olanlara göre yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Karaoğlu ve Şeker, (2011)⁹⁰ düşük ekonomik düzeye sahip aile çocuklarında ise hem anksiyete belirtileri hem de depresif belirtileri anlamlı derece yüksek saptamışlardır. Öncü ve ark. (2013)³⁸ ihtiyaçlarını karşılayamayan üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin, ihtiyaçlarını karşılayabilen öğrencilerden anlamlı derecede farklılaştığını belirlemişlerdir. Gümüş ve Zengin, (2018)³⁹ üniversite öğrencilerinin ekonomik durumları ile anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak fark olduğunu tespit etmişlerdir. Ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin anksiyete düzeyi yüksek olarak belirlenmiştir. Fu ve ark. (2021)⁹¹ Çin’de üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada gelir düzeyi düşük olan, öğrencilerde anksiyete bulgularının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan yazındaki çalışma bulguları ile araştırmadan elde edilen bulgular paralellik göstermektedir. İnsanın manevi ihtiyaçlarının karşılanması maddi imkanlarla direk ilişkili olmasa da, maddi durumların birçok psikolojik alanda insan hayatını etkilediğini söylemek mümkündür. Bu yüzden üniversite öğrencilerinin de gelir durumlarının anksiyete düzeylerini etkilemesi doğal görünmektedir. Yapılan araştırmalarda bu durumu net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Stres, Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Kalınan Yer Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde kalınan yer değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiki bakımdan anlamsal farklılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Fakat puan ortalamalarına bakıldığında yurtda kalan öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri evde ailesiyle ile evde arkadaşlarıyla kalanlara göre daha yüksek düzeydedir.

Bir öğrencinin yaşadığı yerden, üniversitede öğrenim görebilmek için gittiği yerde karşılaşacağı ilk problem, öğrencinin kalabileceği yerdir. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin kaldığı yere göre stres düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin kaldıkları yer ile stres düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen yurtda kalan öğrencilerin, evde aile ya da arkadaşlarıyla kalan öğrencilere göre stres düzeyleri yüksek tespit edilmiştir. İlgili alan yazında araştırma bulguları ile benzerlik gösteren çalışmalar mevcuttur. Koçak, (2019)⁹² beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaşam kaliteleri ve stres düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada, öğrencilerin ikamet ettikleri yerin stres düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu çalışma sonuçlarını istatistiksel olarak desteklemektedir. Ancak ilgili alan yazında araştırma verilerini istatistiksel olarak desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Özgan ve ark. (2008)⁵⁴ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin stresleri ile ikamet ettikleri yer arasında anlamlı bir fark olduğunu saptamıştır. Özel evde veya kendi evinde kalan öğrencilerin stres düzeyleri, devlet yurtları ya da özel yurtda kalan öğrencilerin stres düzeylerinden yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin konaklama ile ilgili sorumlulukların kendilerine ait olmasının stres seviyelerini artırmasına sebep olması bu bulgunun nedeni olarak gösterilebilir. Bayar ve ark. (2021)³⁷ üniversite öğrencilerinin stres düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş, stres düzeyinin ikamet ettiği yerin şehir olduğunu bildirenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu tespit etmişlerdir. Şehirde ikamet eden öğrencilerin stres düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Şehirde kalmak öğrencinin ekonomik ve sosyal olarak etkilenmesine neden olmakta bunun akabinde de strese yol açmaktadır. Schreier ve Abramovitch, (1996)⁹³ İsrail’de tıp fakültesinde eğitim gören Amerikalı öğrencilerin stres düzeylerinin yüksek olduğunu, bu durumun ise farklı

kültürel bir çevrede eğitim görmelerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Araştırma verilerine göre öğrencilerin kaldığı yer istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, ilgili literatür bu durumun aksine istatistiksel olarak anlam ifade etmektedir. Ancak araştırma verilerine göre öğrencilerin kaldıkları yerlerin toplam stres puanları göz önünde bulundurulduğunda ilgili literatürler benzerlik göstermektedir. Araştırma verilerine göre yurtlarda kalan öğrencilerin stres düzeyleri aile ve arkadaşlarıyla evde kalanlara göre yüksek düzeyde görülmektedir. Bunun neden olarak öğrencilerin yurtlarda belli kurallara uymak zorunda olduğu, özgür davranamaması gösterilebilir.

Araştırmada öğrencilerin kaldıkları yer ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen yurttan kalan öğrencilerin, evde aile ya da arkadaşlarıyla kalan öğrencilere göre depresyon düzeyleri yüksek tespit edilmiştir. Alan yazında araştırma verilerini destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. Alparlan ve ark. (2008)⁷⁷ üniversite öğrencilerinin kaldıkları yerin depresyon düzeyine etkisinin anlamsal olarak farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Deveci ve ark. (2013)³² üniversite öğrencilerinin kaldıkları/konakladıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını ancak yurttan ve akrabasında kalan öğrencilerin, evde arkadaşlarıyla kalan öğrencilere göre depresyon puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. İskender ve ark. (2018)⁹⁴ ev veya devlet yurtlarında kalan öğrencilerin depresyon puan ortalamalarının, özel yurttan kalan öğrencilerin depresyon puan ortalamalarından yüksek bulunmasına rağmen istatistiksel olarak bir fark olmadığını belirlemişlerdir. Tayşi ve ark. (1994); Özdel ve ark. (2002); Yılmazel ve ark. (2013); Aksoy ve Uçar (2014); Ulaş ve ark. (2015)^{67,73,87,95,96} üniversitesi öğrencilerinin kaldıkları yer ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını bulmuşlardır. Alan yazındaki bu sonuçlar değerlendirildiğinde çalışma verileri ile örtüştüğü görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin kaldıkları yer ve depresyon düzeyi arasında ilişki olmasa da, öğrencilerin kaldıkları yerlerin yurt, ev, aile, arkadaşlarla veya akrabaların yanında kalınma durumuna göre stres düzeyinin değiştiği söylenebilir. Alan yazında araştırma bulguları ile istatistiksel olarak ayrılan çalışmalarda bulunmaktadır. Ünal ve ark. (2007)⁹⁷ evde kalan öğrencilerin depresyon düzeylerinin yurttan kalan öğrencilere göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemişlerdir. Çelikel ve Erkorkmaz, (2008)⁵⁶ ailesinden uzakta kalan üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin, ailesinin yanında kalan üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinden yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlar istatistiksel olarak farklılık göstermesi bakımından araştırma verileri ile paralellik göstermemektedir. Ancak araştırma verilerinde öğrencinin kaldığı yere göre stres düzeyinin değiştiği bilinmekte olup, bu yönüyle alan yazın çalışmaları ile örtüşmektedir.

Araştırmada öğrencilerin kaldıkları yer ile anksiyete düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen yurttan kalan öğrencilerin, evde aile ya da arkadaşlarıyla kalan öğrencilere göre anksiyete düzeyleri yüksek tespit edilmiştir. Alan yazında çalışmanın bu sonucunu destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. Öncü ve ark. (2013)³⁸ öğrencilerin kaldıkları yer değişkenine ile anksiyete düzeyleri arasında anlamsal fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bir diğer çalışmada ise Pesen ve ark. (2020)⁹⁸ öğrencilerin anksiyete düzeylerini, öğrencilerin kaldıkları yer değişkenine göre incelediğinde; istatistiksel olarak anlamsal bir sonuç olmadığını tespit etmiştir. İlgili literatürde yer alan çalışmaların bu sonuçları, araştırma bulgularını istatistiksel olarak desteklemektedir. Ay ve Yapıcı, (2019)⁷⁹ arkadaşlarıyla kalan üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin düşük olduğu sonucunu bulmuşlardır. Bu sonuç ile araştırma bulguları kıyaslandığında; yurttan arkadaşlarıyla kalan öğrencilerin anksiyete

düzeylerinin yükseklik göstermesi benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni olarak yurtda öğrencilerin özgür olarak yaşamaması, yurt kuralları ve arkadaşların her birinin psikolojik durumlarının birbirlerini olumsuz olarak etkilemesi gösterilebilir.

Sonuç olarak; Spor bilimleri öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin toplam puanlarına bakıldığında öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel bakımdan bir anlamlılığa rastlanılmamıştır. Fakat puan ortalamalarına bakıldığında spor bilimleri kadın öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri erkeklere göre daha yüksek düzeyde seyretmektedir. Yaş değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamsal farklılıklar tespit edilmiştir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon düzeyi 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeydedir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri 17 – 20 yaş aralığında ve 21 – 24 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek seviyededir. 25 yaş ve üzeri olan spor bilimleri öğrencilerin stres düzeyleri ise 17 – 20 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bölüm değişkenine göre anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Spor yöneticiliği bölümünde okuyanların anksiyete düzeyleri antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyanların stres düzeyleri ise antrenörlük bölümünde okuyanlara göre daha yüksek seviyededir. Depresyon alt boyutunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Sınıf değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptanmamıştır. Gelir durumu değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistik bakımından anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. İhtiyaçlarından az ve ihtiyaçları kadar gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin depresyon ve stres düzeyleri ihtiyaçlarından fazla gelir durumu olanlara göre daha yüksek düzeydedir. İhtiyaçlarında az gelir durumuna sahip olan spor bilimleri öğrencilerinin anksiyete düzeyleri ihtiyaçlarından fazla gelir durumuna sahip olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kalınan yer değişkenine göre depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarında istatistiki bakımdan anlamsal farklılığa rastlanılmamıştır. Fakat puan ortalamalarına bakıldığında yurtda kalan öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri evde ailesiyle ile evde arkadaşlarıyla kalanlara göre daha yüksek düzeydedir.

Öneriler

- ✓ Kadın öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete düzeylerini kapsamlı şekilde ortaya çıkaracak araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Üniversitede öğrencilerin stres, depresyon ve anksiyete durumlarının belirlenerek gerekli yöntemleri uygulayabilecek birimler kurulmalı.
- ✓ Öğrencilerin gelir durumları sosyal devlet anlayışı doğrultusunda daha fazla desteklenmeli.
- ✓ Yurtlarda kalan öğrencilerin yurt yönetimleri tarafından özgürlüklerine önem verilmeli ve öğrencilerin psikolojik durumlarıyla ilgili birimler kurulmalı.
- ✓ Üniversite öğretim üyeleri ve elemanlarının tarafından rehberlik birimleri kurulmalı ve bu birimin amacına uygun çalışması sağlanmalı.

KAYNAKLAR

1. Tezcan, E. (2000). Depresyonun ayırıcı tanısı. Duygu durum dizisi. 77-98.
2. Güleç C., Köroğlu E. (1997). Psikiyatri temel kitabı. HYB Yayıncılık, Ankara.

3. Rachman S. (1998). Anxiety, psychology press, UK.
4. Kierkegaard S. (2013). The concept of anxiety. Princeton University press.
5. Başoğlu ST. (2007). Sınav Kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
6. Candansayar S., Sağduyu A., Ögel K., Coşkun B. (1997). Birinci basamakta ruh sağlığı ve bozuklukları tanı tedavi rehabilitasyon. 2. Baskı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.
7. Cawte J. (2017). Executive athlete. Bookbaby, Australia.
8. Sdorow LM. (1998). Psychology. Mc Graw Hill. Boston.
9. Baltaş A., Baltaş Z. (2000). Stres ve başa çıkma yolları. 20. Baskı. Remzi. İstanbul.
10. Figueroa FF. (2014). Measurement of stress. Psychiatr Clinics of North America. 37, 455-487.
11. Karasar N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Akademik Yayıncılık.
12. Lovibond PF., Lovibond SH. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the depression anxiety stress scales (dass) with the beck depression and anxiety inventories. Behaviour Research and Therapy. 33(3), 335-343.
13. Yılmaz Ö., Hakan B., Arslan A. (2017). Depresyon anksiyete stres ölçeğinin (dass 21) türkçe kısa formunun geçerlilik-güvenilirlik çalışması. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2(2), 78-91.
14. Alpertonga H., Ünsar AS., Akın YK. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kaygı ve stres düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 16(32), 71-83.
15. Eraslan M., Dunn BL. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin stres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 9(1), 179-185.
16. Savcı M., Aysan F. (2014). Üniversite öğrencilerinde algılanan stres düzeyi ile stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 3, 44-56.
17. Fawaz M., Samaha A. (2020). E-learning: Depression, anxiety, and stress symptomatology among Lebanese university students during COVID-19 quarantine. Nursing Forum. 1-6.
18. Tunç AY., Yapıcı G. (2019). Bir tıp fakültesindeki öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin değerlendirilmesi. Turkish Journal of Public Health. 17(2), 153-168.
19. Arslan S. (2016). Üniversitelere hazırlanan öğrencilerde stres düzeylerinin duyguları yönetme becerisine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
20. Kaur J., Sandhu KK. (2016). Psychological capital in relation to stress among university students. Indian Journal of Health and Wellbeing. 7(3), 323.
21. Lee DS., Padiilla AM. (2014). Acculturative stress and coping: gender differences among korean and Korean American University students. Journal of College Student Development. 55(3), 243-262.
22. Brougham RR., Zail CM., Mendoza CM., Miller JR. (2009). Stress, sex differences, and coping strategies among college students. Current Psychology. 28(2), 85-97.

23. Gözeler PS. (2018). Algılanan stres düzeyi ve ilişkilerde yüklemelerin evlilik uyumu ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
24. Şahin A. (2018). Üniversite öğrencilerinin algılanan stres düzeylerinin fakülte türü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2(1), 28-35.
25. Bozyiğit E., Gökbaraz N. (2020). Sv olarak psikolojik sağlamlık. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi. 3(2), 123-132.
26. Gündüz S. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin algılanan stres düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
27. Hızıroğlu ÖS. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve algılanan stres düzeylerinin rekreatif etkinlikleri katılım durumları ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
28. Beiter R., Nash R., McCrady M., Rhoades D., Linscomb M., Clarahan M., Sammut S. (2015). Bir üniversite öğrencisi örneğinde depresyon, kaygı ve stresin yaygınlığı ve ilişkileri. Duygusal Bozukluklar Dergisi. 173, 90-96.
29. Pozos RBE., Lourdes PSM., Acosta FM., Aguilera VM., Delgado GDD. (2014). Üniversite öğrencilerinde kronik stresin yordayıcısı olarak akademik stres. Eğitim Psikolojisi. 20(1), 47-52.
30. Hancıoğlu AGDY. (2017). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 15(1), 130-149.
31. Yerlikaya EE. (2009). Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile algılanan stres, kaygı ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
32. Deveci SE., Ulutaşdemir N., Yasemin A. (2013). Bir sağlık yüksekokulunda öğrencilerde depresyon belirtilerinin görülme sıklığı ve etkileyen faktörler. Fırat Tıp Dergisi. 18(2), 98-102.
33. Bozkurt N. (2004). Bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. Eğitim ve Bilim. 29(133), 52-59.
34. Elmer T., Mephram K., Stadtfeld C. (2020). Students under lockdown: Comparisons of students' social networks and mental health before and during the COVID-19 crisis in Switzerland. Plos One. 15(7), e0236337.
35. Aylie NS., Mekonen MA., Mekuria RM. (2020). The psychological impacts of covid19 pandemic among university students in bench-sheko zone, South-West Ethiopia: A Community-based Cross-sectional Study. Psychology Research and Behavior Management. 13, 813-821.
36. Otlu BM. (2008). Üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri ve aile işlevleri: Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 23, 30-35.
37. Bayar BD., Can SY., Erten M., Ekmen M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin depresyon ve stres düzeylerinin belirlenmesi. Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2(1), 12-25.
38. Öncü B., Şahin T., Özdemir S., Şahin C., Çakır K., Öcal E. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ve ilişkili etmenler. Kriz Dergisi. 21(1), 1-10.
39. Gümüş F., Zengin L. (2018). Hemşirelik öğrencilerinde anksiyete, depresif belirti sıklığı ve ilişkili faktörler. Van Tıp Dergisi. 25(4), 527-534.

40. Ölçücü B., Vatansever Ş., Özcan G., Çelik A., Paktaş Y. (2015). Üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ile depresyon ve anksiyete ilişkisi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 4, 294-303.
41. Bhasin SK., Sharma R., Saini NK. (2010). Depression, anxiety and stress among adolescent students belonging to affluent families: A school-based study. The Indian Journal of Pediatrics. 77(2), 161-165.
42. Safa F., Anjum A., Hossain S., Trisa TI., Alam SF., Rafi MA., Podder V., Koly KN., Azad DT., Ahmad WU., Nodi RN., Ashraf F., Akhter SMQ., Ahmed HU., Hasan MT. (2021). Immediate psychological responses during the initial period of covid-19 pandemic among Bangladeshi medical students. Children and Youth Services Review. 122, 105912.
43. Bilgel N, Bayram N. (2010) Turkish version of the depression anxiety stress scale (DASS-42). Psychometric Properties. Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri. 47(2), 118-126.
44. Örgenç C., Biçer İ., Demir H., Aydın O., Şen E., Özyaral O. (2020). The psychological impact of the covid-19 pandemic on university students in Turkey: a foundation university case. Journal of International Health Sciences and Management. 6, 25-33.
45. Kürtüncü M., Yıldız H., Kurt A. (2019). Hemşirelik bölümü öğrencilerinde anksiyete durumunun kariyer kararı yetkinlik beklentisine etkisinin belirlenmesi. OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 14(20), 223-238.
46. Alvi T., Assad F., Ramzan M., Khan FA. (2010). Depression, anxiety and their associated factors among medical students. Journal of The College of Physicians and Surgeons-Pakistan. 20(2),122-126.
47. Xiao H., Shu W., Li M., Li Z., Tao F., Wu X. (2020). Social distancing among medical students during the 2019 coronavirus disease pandemic in China: disease awareness, anxiety disorder, depression, and behavioral activities. International Journal of Environmental Research and Public Health. 17(14), 5047.
48. Kecojevic A., Basch C., Sullivan M., Davi N. (2020). The impact of the covid-19 epidemic on mental health of undergraduate students in New Jersey, crosssectional study. Plos One, 15(9), e0239696.
49. İşmen AE. (2001). Duygusal zeka ve problem çözme. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 13(13), 111-124.
50. Ercan H. (2016). Üniversite öğrencilerinin aşk stillerinin demografik değişkenler ve ana babaya bağlanma ile ilişkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 7(1), 25-37.
51. Taşdemir DŞ., Demirkan E. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde algılanan stresin yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi. 3(2), 123-132.
52. Babaoğlu ÜT., Özdenk S. (2017). Algılanan stres ile gastrointestinal semptom arasındaki ilişkinin incelenmesi: tanımlayıcı araştırma. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 3, 138-145.
53. Serdar E., Demirel M. (2020). Algılanan stres ile serbest zaman doyumu arasındaki ilişki: spor bilimleri öğrencileri örneği. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 22(3), 54-64.
54. Özgan H., Balkar B., Eskil M. (2008). Eğitim fakültesi öğrencileri tarafından sınıfta algılanan stres nedenleri ve kişisel değişkenlerin strese olan etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 7(24), 337-350.

55. Erözkan A. (2005). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (14), 129-155.
56. Çelikel ÇF., Erkorkmaz Ü. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. Nöropsikiyatri Arşivi. 45(4), 122-129.
57. Kaya M., Genç M., Kaya B., Pehlivan E. (2007). Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde depresif belirti yaygınlığı, stresle başa çıkma tarzları ve etkileyen faktörler. Türk Psikiyatri Dergisi. 18, 137-46.
58. Kahyaoğlu İ. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal anksiyete düzeyinin benlik saygısına etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
59. Memiş ÇÖ. (2011). Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sosyal anksiyete bozukluğu ve belirtileri ile tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, Tıp Fakültesi Trakya Üniversitesi. Edirne.
60. Ünübol H., Sayar GH. (2019). Türkiye bağımlılık risk profili ve ruh sağlığı haritası. Proje Sonuç Raporu Üsküdar Üniversitesi Yayınları.
61. Bashir TF., Hassan S., Maqsood A., Khan ZA., Issrani R., Ahmed N. (2020). The psychological impact analysis of novel covid-19 pandemic in health sciences students: A global survey. European Journal of Dentistry. 14(1), 91-96.
62. Canbaz S., Sünter AT., Aker S., Pekşen Y. (2007). Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyi ve etkileyen faktörler. Genel Tıp Dergisi. 17(1),15-19.
63. Yeniçeri N., Mevsim V., Özçakar N., Özcan S., Güldal D., Başak O. (2007). Tıp eğitimi son sınıf öğrencilerinin gelecek meslek yaşamları ile ilgili yaşadıkları anksiyete ile sürekli anksiyetelerinin karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 21(1), 19-24.
64. Tuncer N. (2017). Bir grup üniversite öğrencisinde belirlenen sosyal anksiyete düzeylerine göre bilinçli farkındalık ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Işık Üniversitesi. İstanbul.
65. Pesen A., Mayda AS. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinin depresyon, anksiyete, stres düzeyleri ve ilişkili faktörler. Sakarya Tıp Dergisi. 10(2), 240-252.
66. Reyhan S., Karaca AA. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ile eğitim fakültesi öğrencilerinin algılanan stres düzeylerinin karşılaştırılması (Siirt Üniversitesi örneği). Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi. 3(3),12-24.
67. Özdel L., Bostancı M., Özdel O., Oğuzhanoglu NK. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 3(3), 155-161.
68. Eroğlu SY., Eroğlu E. (2019). Üniversite spor takımlarında oynayan öğrencilerin anksiyete ve spora özgü başarı motivasyonu düzeylerinin incelenmesi. Türkiye Spor Bilimleri Dergisi. 3(2), 88-96.
69. Öz M. (2019). Konservatuvar müzik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinde sürekli kaygı ve anksiyete duyarlılığının akış deneyimleri ile ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
70. Mumcu N. (2019). Aktif spor yapan ve yapmayan beden eğitimi öğrencilerinin stres ve mutluluk düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hitit Üniversitesi. Çorum.
71. LO R. (2002). A longitudinal study of perceived level of stress, coping and self-esteem of undergraduate nursing students: An Australian case study, Journal of Advanced Nursing. 39(2), 119-126.

72. Doğan O., Doğan S., Çorapçioğlu A., Çelik G. (1994). Üniversite öğrencilerinde depresyon yaygınlığı ve bazı değişkenlerle ilişkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 16, 148-151.
73. Tayşi BN, Azizoğlu F., Perçinel S., Hasan SH. (1994). 1992-1993 öğrenim yılı intern doktorlarında Beck Depresyon Envanterine göre depresyon prevalansı. Toplum ve Hekim. 59, 68-74
74. Aydın G., Demir A. (1989). ODTÜ öğrencilerinde depresif belirtilerin yaygınlığı. İnsan Bilimleri Dergisi. 8, 27-40.
75. Softa HK., Kaya S. (2013). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2(2), 214-229.
76. Alparslan N., Yaşar S., Dereli E., Turan FN. (2008). Sağlık yüksekokulu ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerinde görülen depresif belirtiler ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 10, 48-57.
77. Bakır B., Yılmaz R., Yavaş İ., Toraman R., Güleç N. (1997). Tıp fakültesi öğrencilerinde sorun alanları ve sosyodemografik özelliklerle depresif belirtilerin karşılaştırılması. Düşünen Adam. 10, 5-12.
78. Temel E., Bahar A., Çuhadar D. (2007). Öğrenci hemşirelerin stresle baş etme tarzları ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2(5), 107-118.
79. Yeniocak TA., Yapıcı G. (2019). Bir tıp fakültesindeki öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin değerlendirilmesi. Turkish Journal of Public Health. 17(2), 153-168.
80. Brown MS. (1999). Using the DYSA programme to reduce stress and anxiety in first-year university students, Pastoral Care. 17, 8-13.
81. Çetinkaya FF., Korkmaz F. (2019). Algılanan sosyal destek ile stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 20(1), 91-103.
82. Bilgel N., Kabataş B., Atalar G., Gündüz Y. (2007). Uludağ üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin duygu durum araştırması. 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi. İnönü Üniversitesi. Malatya.
83. Altunkol F. (2011). Üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklikleri ile algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
84. Güney M. (1985). Üniversite öğrencileri arasında depresyon ve problem alanlarının akademik başarı ile ilişkileri. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
85. Kaya H., Işık B., Şenyuva E., Kaya N. (2017) Personal and professional values held by baccalaureate nursing students. Nursing Ethics. 24(6), 716-731.
86. Tekir Ö., Yaşar Ö., Çevik C., Dikoğlu M., Kaymak GÖ. (2018). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 8(1), 15-21.
87. Ulaş B., Tatlıbadem B., Nazik F., Sönmez M., Uncu F. (2015). Üniversite öğrencilerinde depresyon sıklığı ve ilişkili etmenler, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2(3), 71-75.
88. Aylaz R., Kaya B., Dere N., Karaca Z., Bal Y. (2007). Sağlık yüksekokulu öğrencileri arasındaki depresyon sıklığı ve ilişkili etkenler. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 8, 46-51.
89. Yelkenci İ. (2013). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin depresyon ile anksiyete düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

90. Karaoğlu N., Şeker M. (2011). Klinik öncesi yıllardaki tıp öğrencilerinin anksiyete ve depresyon düzeyleri ve etkili olabilecek faktörler. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 10, 303-312.
91. Fu W., Yan S., Zong Q., Anderson LD., Song X., Lv Z., Lv C. (2021). Mental health of college students during the COVID-19 epidemic in China. Journal of Affective Disorders. 280, 7-10.
92. Koçak M. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaşam kaliteleri ile stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
93. Schreier AR., Abramovitch H. (1996). American Medical Students in Israel: Stres and Coping.
94. İskender H., Dokumacıoğlu E., Kanbay Y., Kılıç, N. (2018). Üniversite öğrencilerinde sağlıklı yaşam ve depresyon puan düzeyleri ile ilgili faktörlerin belirlenmesi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. (4), 414-423.
95. Yılmazel G., Çetinkaya F., Naçar M. (2013). Hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı geliştirme davranışları. TAF Preventive Medicine Bulletin. 12, 261-270.
96. Aksoy T., Uçar H. (2014). Hemşirelik Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 53-67.
97. Ünalın D., Şenol V., Öztürk A., Erkorkmaz, Ü. (2007). Meslek yüksekokullarının sağlık ve sosyal programlarında öğrenim gören öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve öz-bakım gücü düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 14, 101-109.
98. Pesen A., Mayda AS. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinin depresyon, anksiyete, stres düzeyleri ve ilişkili faktörler. Sakarya Tıp Dergisi. 10(2), 240-252.

